

וזצא לאור
ע"י
מכון
אבני חושן

מרת הארי

ההמשך

הידושי ושיעורי מורינו
הגאון ד' שמואל ניימאן שליט"א
אב"ד אבני חושן – מאנסי

פרשת נצבים תשפ"א | גליון א'

הקדמת המכון

מתוך חדותא דליבא ושיר ושבח לחי העולמים הננו נותנים לפניכם היום הגליון הראשון בסדרת גליוני 'מלואי חושן' ש"ל בעז"ה מדי שבוע בשבוע, המכיל בתוכה אוצר בלום של דברי תורה הלכה והשקפה שאנו זוכים לשמוע מפי מורה דרכינו ומאיר נתיבתינו הגאון המפור' רבי שמואל ניימאן שליט"א אב"ד קבל אבני חושן, ותקותינו איתנה שיהנו מהדברים ויהיה הכתיבה והעריכה לשבעית רצון כל הקוראים.

וזאת למודעי שרק ראשית העבודה אתם רואים כאן, ובעז"ה בהמשך הזמן תקותינו איתנה שיהיה לנו היכולת לממן הוצאת גליון מוגדל מדי שבוע עם עוד נושאים ועניינים שונים היוצאים מפוסם ממלל רברבן מורינו הרב שליט"א.

לעת עתה סדרנו את הגליון לשלשה מדורות, מדור הראשון, הוא מדברי תורתו הנפלאים של מורינו הרב שליט"א בשיעורו הקבוע מדי בוקר בחומש רש"י עפ"י דרכו המיוחדת והמופלאה, השנייה יכיל בתוכה פסקי הלכות משיעורי מורינו הרב שליט"א שמוסר מדי בוקר בד' חלקי שו"ע, ובמדור השלישית יטעמו לפניכם מהני דובשא מתוקה תשובות על נושאים שונים ביהדות, הלכה, השקפה והליכות חיים שמשיב הרב שליט"א מדי שבוע בשבוע ביום ה' בערב בשבתו ביחד עם חברים מקשיבים על שאלות שנשלחו למורינו שליט"א במשך השבוע ע"י שואלים בדבר ה' להדרכים בהדרך בה נלך והמעשה אשר יעשו.

ויה"ר מלפני אבינו שבשמים שלא נצא מכשול מתחת ידינו, ושיזכנו ה' לילך מחיל אל חיל בהוצאת הני דברי תורתו המיוחדים של מורינו הרב שליט"א להנאת אלפי בני ישראל די בכל אתר ואתר המקשיבים לשיעורי הרב שליט"א מדי יום ביומו מתוך שנה טובה ומברכת ויזכה כולנו לכתובה וחתומה טובה עדי נזכה לביאת ינון בב"א

החותמים בברכה מרובה ומתוך תפילה על להבא

חברי מכון 'אבני חושן'

מצוות עליה לרגל

עניני הפרשה

עניינה שהאדם יבין וישכיל שהשי"ת הוא אדון ומנהיג את העולם

למלאכת השדה ולעבודת האדמה, ומה השייכות בין הדברים הללו למצוה הקדושה של עליה לרגל.

השייכות בין בעל קרקע למצוות עליה לרגל

וביותר יקשה, דהנה אמרו חז"ל (פסחים ה:): דכל שאין לו קרקע פטור מלעלות לרגל. והנה למדו כן מחז"ל מהפסוק הכתוב בעולה רגלים (כי תשא ל"ד כ"ד) 'ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך לראות את פני ה' אלהיך שלש פעמים בשנה'. וי"ל דמה שלמדו כן חז"ל הוא בגלל שאנו רואים שהתורה ק כתבה את הרגלים הללו בלשונות התלויים במלאכות הקרקע ועבודות השדה, להכי שפיר ילפו חז"ל 'ל שהא בהא תליא, ואכן מי שאין לו קרקע לא שייך בעצם הדין של מצוות עליה לרגל ופטור ממצוה זו. ודבר זה הוי לכאורה מילתא דתמיהה מה השייכות בין זה לזה.

דיוקי הפסוקים

בתורתנו הקדושה בפסוקי המקרא המדברים מעניין מועדי ה' שלש הרגלים, וכן בציווי על מצוות עליה לרגל לירושלים בעת המועדים, נקראים ומכונים המועדים והרגלים בביטויים השייכים לקרקעות ושדות, דחג פסח איתא בכתוב עם חודש האביב שאז מתחלת הגידול בשדה, כמוש"כ (שמות יג ד') 'היום אתם יוצאים בחודש האביב, וכן חג (דברים ט"ז א') 'שמור את חדש האביב' ועשית פסח לה' אלקיך'. וכן חג השבועות מכונה חג הקציר כמוש"כ (שמות כג ט"ז) 'וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה'. וכך גם חג הסוכות נקרא בפסוק בלשון חג האסיף (שם) 'וחג האסף בצאת השנה באסף את מעשיך מן השדה'.

וטעמא בעי בזה בכינוי התורה דייקא בלשונות הללו הקשורים

האדון ה'

ועד נעיין בזה, דדחזינן כשהתורה קצוותה על מצוות עליה לרגל, כתבה ואמרה בלשון המופלא (שמות לד כ"ג) 'שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלקי ישראל'. ולכאורה התיבה האדון מיותרת היא, ושפיר ניתן להיות כתוב את פני ה' וגו', ומה הענין שמזכירים אדון דייקא במצוה זו.

מסירות נפש בעליה לרגל

והנראה בביאור הדבר, בהקדם ממאמרו הנפלא של המשך חכמה (בפרשת משפטים) בתו"ד בביאור עניין מצוות עליה לרגל, שאומר שם דכל התכלית של מצוה נעלה זו, זהו המסירות נפש של האדם שעוזב את שדהו ופונה ועולה לרגל לעלות ולראות את פני האדון ה', עכת"ד.

ובביאור הדבר, דדרכו של עולם כך היא, דהבעלים של השדה משתוקק עד למאוד להימצא בשדהו בעת ג' זמנים שונים, בעת התחלת הגידול בשדה וזהו בחודש האביב, ובעת שזוכה ורואה ברכה בעמלו וקוצר את ראשית תבואתו, וגם בעת גמר המלאכה כשאוסף הכל מן השדה לתוך ביתו. ורוצה עד למאוד

להיות בעת כזה בתוככי שדהו להרגיש ולראות שיש התקדמות במעשי ידיו ורואה ברכה מרובה בעמלו הרב.

והתורה הקדושה באה ואמרה לאדם, דדייקא בזמנים אלו, תעזוב את הכל ותעלה לירושלים, ותמסור את נפשך ותכלא את ההשתוקקות הרבה שיש לך מלהיות בשדה בעת כזאת ותעלה לרגל לירושלים לראות וליראות את פני האדון ה'.

הבעל האמיתי של השדה

וכל זאת, כדי שידע ויכיר האדם שכל ההתקדמות וכל הברכה שיש עתה בשדהו, הכל הוא מהבעל האמיתי של השדה הלוא הוא אדונו ומלכו של העולם, הוא עשה ועושה ויעשה את כל המעשים, וידע האדם נאמנה כי לא בשלו כל החייל הזה, אלא כשרואה שיש קציר ואסיף, אין האדם עשה זאת בכחו אלא אדונו של עולם גרם זאת. וכשעוזב האדם את הכל באמת ובתמים ועולה לירושלים הרי הוא נזכר ומתעורר בדבר זה ובאמונה רבתי במרא דעלמא, וזו המדה הנעלה של מצוות עליה לרגל להתחזק ולהשריש בלבו דבר זה.

הכרה באדון האמיתי בשדה

ולכך כתבה התורה הקדושה דייקא במצוה זו הלשון את פני האדון ה', כי בעת שהאיש הישראלי עוזב את שדהו בעת נבחרת שכזאת ועולה לרגל לירושלים, נשרש בקרבו הדק היטב שהשי"ת הוא האדון האמיתי של העולם והכל שלו והוא עשה הכל.

והשתא מובן מאוד מה שדרשו ז"ל כל מי שאין לו קרקע פטור מלעלות לרגל, כי באדם ההוא שאין לא קרקע ולא שייך בו עבודת השדה, גם לא שייך בו כל העניין של ההרגשה בשדה דבשלי כל החייל הזה וגם אין צורך לעוררו ולומר לו לעלות לרגל לדעת שיש אדון אמיתי, ולכך הוא פטור שפיר ממצוה זו.

מהותה של עליה לרגל להכיר באדונו של עולם

וממילא מדוייק מאוד לשון הכתוב המתבטא כלפי השלש רגלים בלשונות של עבודת השדה, לרמז על עניין נפלא זו דשייכות מצוות עליה לרגל הוא לאדם העובד עבודת הקרקע דייקא, שישיריש האדם עמוק בלבו בכל עת התחלת הגידול קצירה ואסיפה שיש אדון ומנהיג לעולם והוא עשה ובורא את הכל, וזו תכליה ומהותה של מצוות עליה לרגל לירושלים עיר הקודש והמקדש.

ההולך ברחובה של עיר בשבת אם צריך לחשוש מקעמרא"ס שיש בקאר"ס הנדלקים אוטומאטי"ש על ידי ההליכה של האדם

מצוי כיום בעידן הטכנולוגיה כמה שאלות חדשות בעניני הל' שבת שיש לדון בהם,

ועל כן נעבור עליהם ודיניהם אחת לאחת בעזהשי"ת:

איסור בדבר אך התורה פוטרנו מחטאת, אמנם המקו"ח סובר שזה הוי פטור גמור.

[ומתעסק שאני משוגג, דשוגג הכוונה שיודע מה הוא עושה אך אינו יודע שאסור, וכגון שיודע שזה בגד שעטנז אך אינו יודע שזה אסור, ומתעסק הכוונה שאינו יודע כלל שהוא עושה את המעשה, שאינו יודע שלובש עתה בגד של שעטנז].

וע"ד משל, כשאני רואה אדם שהולך עם **בגד של שעטנז**, ואינו יודע שזה בגד של שעטנז האם אני צריך להעיר לו על זה ולגלות לו שהולך כעת עם בגד שעטנז או שאין צריך, וזה יכול להיות מצוי בחתונה שאחד מהמשתתפים בשמחה לובש בתמימות בגד נאה ומפואר, ויש שם חייט אומן שיודע ומכיר בזה שזה בגד של שעטנז, האם צריך לומר לו שזה שעטנז או שאין צריך, דהא מכיון שהוא אינו יודע שזה שעטנז יתכן שאינו עובר כלל איסור בזה.

וגם, במי שקונה בגד חדש מהחנות ואין לו שום ידיעה אי זה בגד של שעטנז או לו, והוא מתכוון לבדוק זאת אצל בודקים ממחים אם זה שעטנז, האם יש איסור ללבוש דבר זה עד הבדיקה.

וכהיום הזה בזמנינו אנו, מותר ללבוש את הבגד שעטנז עד הבדיקה, מכיון דאין עתה בזמנינו אנו שעטנז דאורייתא אמיתי של צמר ופשיטים יחדיו, כי זה מעורב עם

להרבה קאר"ס יש להם קעמער'ס (Cameras), העשויים לשמירה שלא יבאו גנבים, ופעולתו כך היא, מתי שמתקרב מאן דהו ליד הקאר"ר הקעמער"א נדלק מאליו, בכדי שיוכלו לדעת בעת גניבה מי הוא הגנב ומי עשה את המעשה.

וגוף השאלה הוא כך, כשאני רוצה לילך ברחוב העיר, האם צריך לחשוש אולי יש קעמ"ר"א לקאר"ר שאני עובר על ידו, וזה ידלק אוטומאטי"ש בעת שאני יחלוף סמוך לקאר"ר, או דאין צריך לחשוש לזה.

ובאמת, הרי אין יכולים לדעת לאיזה קאר"ר יש קעמ"ר"א ולאיזה אין, וגם אין דרך איך לברר דבר זה.

ואכן, לאותם קאר"ס שיש להם קעמער"א שעובד כל העת 24/7 ליתא בהא שום חשש, אך רוב קעמער"ס עובד שזה נדלק רק בעת שעוברים על ידו, יוצא אם כן שבהליכתו של האיש הרי הוא מדליק את הקעמער"א, והא וודאי שאין צריך האדם להיות כל יום השבת מסוגר בביתו, ומה הדין בדבר זה.

ונוכל לבאר הדבר, דהנה באופן שאדם עושה פעולה אך אינו יודע שעושה משהו, הרי זה נכנס בגדר של **'מתעסק'**, ובמתעסק יש מחלוקת בין המקור **חיים ורבי עקיבא אייגר**, אי זה היתר גמור או שזה רק פטור של חטאת. רע"א סובר דבמתעסק יש

עוד מינים רבים. וודאי שלכתחילה בעינן לבדוק זאת, אך עד הבדיקה מותר ללבוש. ולפי המקור חיים מותר ללבוש עד הבדיקה אפילו אם יודע שזה שעטנז דאורייתא, כי מותר לכתחילה לעשותו דמתעסק התורה התירתו, אמנם לרע"א יש איסור בדבר אלא שהתורה פוטרנו מקרבן.

ובנידון דידן, בהולך ברחוב בשבת וחושש מהקעמער"ס הרי זה נידון כמתעסק, ולכאורה לפי הרע"א יש חשש גדול כי הרי אסור במתעסק.

אלא דהרע"א בתשובות אומר דבר חידוש, שאפ' שאני סובר שיש איסור במתעסק, אמנם לגבי שבת אין איסור, וזאת משום דבשבת אמרינן 'מלאכת מחשבת אוסרה תורה', ואין איסור דאורייתא במתעסק בשבת אלא איסור דרבנן בלבד. ולכך באינו יודע אם יש קעמער"ס אין זה איסור דאורייתא אלא דרבנן, ומכיון דקי"ל דספיקא דרבנן לקולא ליכא שום חשש ויכול ללכת ברחוב העיר בשופי.

ואפילו שבכל ספק אמרינן דכל היכא דאיכא לבוררי מבררין, במתעסק אין אומרים זאת, וכל היכא שאין אני יודע שיש איסור בדבר ליכא איסור בדבר, **ולכך בהולך ברחוב אין צריך לבדוק ולחשוש אי יש קעמער"ס דבאינו יודע ליכא שום חשש.** אמנם ביודע בודאי שיש קעמער"ס נבאר בגליון הבא בס"ד שמותר ונבאר גם טעם ההתר בזה.

תמצית התשובה:

באינו יודע אם יש קעמער"ס מותר ללכת ברחוב העיר בשופי.

איננו מבין למה צריכין להתפלל - הרי הקב"ה עושה ממילא מה שהוא רוצה, וברוב פעמים אינו ממלא את

משאלותי - ולכן למה אני יתפלל "אז איך טוה ממילא נישט אויף, איז וואס איז די תכלית?"

טעות נושנת במהותה של תפילה

הנה קושיה הזאת מטריד רבים מאחבני, ואם אמנם אינם שואלים אותם בפה מלא ממש, הרי זה דבר המעיק להם בכל ענין התפילה.

הנה השאלה הלז בא מחמת אי הבנה באמיתות ענינה של תפילה, דכשהיינו ילדים חינוכו אותנו שתפילה הוא ענין של בקשה להקב"ה לשנות גזירתו ורצונו ית' וגדול כחה של תפילה שבודאי יפעול ואם אינם רואים את הישועה אזי בודאי זה מחמת שעוד לא התפללו כראוי וצריכים להתאמץ עוד יותר ויותר וכו' וכו' (שברור לכל מבין שהתוצאות מזה אינם טוב כלל...).

מהותה של תפילה - דביקות באבינו שבשמים

וכשיש לאדם איזה חסרון פונה למי שיש בידו לעזור אותו

הנה כל מהותה של תפילה הוא דביקות בהשי"ת, דרצון אבינו שבשמים הוא שנהיה דבקים בו ומקושרים אליו ע"י שפונים אליו כשיש לנו איזשהו צער או מצוקה מכח היות הקב"ה הכל יכול שהוא לבדו יכול לעזור לנו באמת וממילא אנו פונים אליו ומדברים אליו אודות חסרונותינו וכו', אבל אין הענין שע"י שיתפלל אליו בודאי ימלא את מבוקשו

תיכף ומיד שאין אנו יודעים חשבונות שמים.

וזה לשונו הנפלא של החובת הלבבות (שער חשבון הנפש, פ"ג) "וראוי לך, אחי, שתדע, כי כוונתנו בתפילה אינה כי אם כלות הנפש אל האלהים וכניעתה לפניו עם רוממותה לבוראה ושבחה והודאתה לשמו והשלכת כל יביה עליו".

ולכן בעת שאדם מרגיש הרגשה של חסרון - אז פונה למי שיוכל לעזור לו דהיינו הקב"ה, ואז יש לו הרגשה של התקשרות לה' דהרי פנה להקב"ה, ואפילו אם הקב"ה לא יתן לו מה ששאל ממנו ולא ימלא את מה שביקש ממנו ית' עכ"ז נתקיים התכלית העיקרית של תפילה, דכנ"ל התכלית היא בכדי שיתקשר עצמו להקב"ה - והרי קשר עצמו להקב"ה.

ולכן קודם שמתחיל להתפלל, יחשוב דכוונתו בתפילתו אינו שבודאי יפעול מה שרוצה לפעול - רק שהוא ילך להתפלל להאחד המיוחד שהוא לבדו אפשר לעזור לו וע"י פעולה זו יתקשר ויתדבק עמו, ובודאי אפשר שע"י דביקותו ותפילתו יפעול מה שרוצה, ואם הקב"ה אינו נתן לו ישועה - יתפלל עוד פעם - והגם דהקב"ה לא הקשיב לו בפעם ראשונה אין הפשט דהקב"ה אינו רוצה ליתן לו, אלא הקב"ה רוצה שיתקשר אליו עוד הפעם,

ולכן לא השלים את חסרונו בפעם הראשונה בכדי שיתקשר אליו עוד פעם ועוד פעם.

הקב"ה שומע כל תפילה ותפילה - ושום תפילה אינו חוזרת ריקם

וחוץ מזה צריכים לידע שאין כזה דבר שהקב"ה אינו שומע תפילתו של אדם 'כי אתה שומע תפילת כל פה' ויש לידע שכחה של תפילה גדול מאד, ומבואר בספה"ק דיש והתפילה פועלת על דבר אחר הנצרכה במשך שנות האדם או לדורות הבאים וכו' אבל יש לנקוט כלל זה שאין שום תפילה שאינה נשמעת למעלה וחוזרת ריקם.

ההסבר במהותה של תפילה נצרכה מאד לילדינו

ונחוץ מאד שיחזור על יסוד הלז בביתו לילדיו - דילדים רבים יש לו אותו הקושיא שהרי התפללו למשל כל כך על איזה חולה שיתרפא, ולבסוף לא היה לו רפואה והלך לו לעולמו, והם שואלין למה לא הקשיב הקב"ה לתפילתנו, והתירוץ הוא כנ"ל דהרי הקב"ה הוא טוב ומטיב לכל ויודע דהוא טוב יותר לו להחולה שלא יהי' לו רפואה שלימה מאיזה סיבה שהוא, אמנם הקב"ה רצה שאנו יתקשרו אליו ע"י תפילה ע"י שאנו ישאלו ממנו דאותו חולה יהי' לו רפואה שלימה.

1. וכענין הזה מצינו רבות בספרי הראשונים והקדמונים, בספרי חסידות ובספרי מוסר המבארים ענינה ומהותה של תפלה, אשר כל אחד מבארו בסגנונו ובלשונו המיוחד לפי דרכו, אבל מתוך כולם מבואר ענין אחד יסודי ועיקרי הלז, והוא שכל ענין של תפלה הוא דביקות הנפש בהקב"ה.

וננקוט כמה ציטוטים מספה"ק בבחי' תן לחכם ויחכם עוד; ז"ל המהר"ל (נתיבות עולם נתיב העבודה פ"ד) "כי התפילה הוא הדביקות בו יתברך שהאדם מתדבק בתפילתו בו יתברך". ובספרי חסידות מבארים ביותר שפירושו של המילה "תפילה" הוא חיבור ודביקות, וז"ל הזרע קודש (פ' ויגש) "כי תפלה הוא לשון דביקות, מלשון נפתולי אלהים נפתלתי (בראשית ל, ח), כי על ידי תפלה הוא מדבק עצמו באלוהותו ית"ש, ואז כשדבק באלוהותו ית"ש אז בוודאי תפלתו עושה רושם". ועד"ז איתא בספה"ק נועם אלימלך (פרשת וישלח) "דהנה הצדיק כל עבודתו הוא להיותו דבוק בו יתברך ויתעלה ולדבק נשמתו תחת כסא הכבוד מקום שרשו, והצדיק המזוכך את גופו ומטהר עצמו מכל התאויות החיצוניים אזי גם גופו הטהור דבוק בו יתברך. וזהו הוא לשון תפילה דהיינו דביקות כמו נפתולי אלקים כו' שעל ידי התפילות הזכות והצלולות במחשבות טהורות נתדבק בו יתברך". ועיי' עוד בהדכות של הרה"ק מ'טשערנאביל ז"ל בליקוטי תורה (הדרכה י"ד), ועוד רבות לאורך הספר, וכן מבואר ברובם ככולם של ספרי החסידות ומוסר המבארים ענינה ומהותה של תפילה.

לע"נ אברהם אהרן בן מנחם מגדל ע"ה

לזכות רפואה שלימה חי שרה בת חנה דבורה

לע"נ אלעזר בן דויד ע"ה

לע"נ יעקב בן מרדכי ע"ה ולע"נ חנה בת מרדכי ע"ה